

## THE ROLE OF THERAPEUTIC STORIES IN IMPROVING THE ATTITUDE-BEHAVIOURAL RISK CONDUCT IN CHILDREN

Maria Dorina Pașca  
Assoc. Prof. PhD., UMFSTTârgu Mureș

*Abstract: By its conceptual identity, the therapeutic story try and in most cases , manages , to improve and/or even to stop certain behavior of risk that can become in time the characteristic features . In this context, the therapeutic story can represent the 'cure' of such situations, especially when it is addressed to the patient/customer-child*

*Keywords: child, risk management, therapeutic story, identity, abstract, behavior*

Periplul nostru cognitiv pornește de la a găsi contextul identității conceptuale a celor două entități și anume , povestea terapeutică și conduita de risc în contextul atitudinii comportamentale vizând fundamentarea lor .

Astfel , după Sillamz N(1996) Dicționarul de psihologie-Larousse , se pornește de la :

- a)-conduită - ansamblu de acțiuni prin care un organism caută să se adapteze la o situație determinată ; este un răspuns la o motivație , punând în joc componente psihologice , motorii și fiziologice ;
- b)-atitudine -maniera de a fi pus într-o situație ; poate fi personală , subiectul le percepe ca făcând parte integrantă din personalitatea sa , ceea ce face ca atitudinile să fie foarte înrudite cu trăsăturile de caracter ;
- c)comportament -conduită a unui subiect luat în considerare într-un mediu și într-o unitate de timp dată , având întotdeauna un sens , putând să corespundă căutării unei situații sau unui obiect susceptibil , să reducă tensiuni și să satisfacă trebuințele individului ;

În acest context ,decodificarea prin povestea terapeutică a conduitei de sine , vine să sublinieze strategia , prin care mesajul transmis , are impactul dorit asupra receptorului (R)-în cazul nostru –copilul , de către emițător (E) ce poate avea identitatea psihoterapeutului , psihologului , consilierului școlar , cadrului didactic și de ce nu , chiar și pe cea a părintelui .

Așadar , povestea terapeutică , Pașca M.D și Tia T.(2007) nu face altceva decât să transmită , pe baza celor relatate , o experiență de viață , o stare de fapt și care să aibă un rol în găsirea unei soluții , implicând „ povestitorul” cu întreaga sa personalitate . Ea trebuie să țină cont de particularitățile de vârstă a celui căruia i se adresează știind că el , cuvântul , poate să aibă puterea să vindece , are forță terapeutică , clădește sau dărmă , doare dar și iartă .

Să reținem faptul că , povestea terapeutică :

- „comprimă” prin narare , experiențe de viață ;
- are un scop bine definit ;
- mesajul se desprinde din context ;
- nu se citește , ci se povestește (se spune) ;
- nu trebuie explicată ;

- în „, arhitectura ”sa pornește de la :
  - a)- indicații terapeutice ;
  - b)- efecte dorite

De asemenea , să ținem cont de :

- unde - locul în care se spune povestea (spațiul)
- când - timpul în care se spune povestea (timpul astral )
- cum - modul în care sunt prezentate evenimentele din poveste (modalitate de exprimare )
- cât – cantitatea văzută ca și calitate a expresiei verbale (1-2 povești- să primeze calitatea )
- de ce - motivul pentru care apelăm la povestea terapeutică (motivația, mesajul )

astfel încât relația dintre cauză și efect să reprezinte chintesența a ceea ce prin acest instrument psihoterapeutic , putem să rezolvăm o situație – problemă ivită într-o anumită conjunctură dată și la un moment surprins într-o contextualitate cognitivă sau nu legată de copil .

Totodată, în practica aplicării poveștilor terapeutice, putem porni de la Kellmer, Pringle M(2000- dupa Pașca M D-2008) cele zece comandamente legate de educarea unui copil-în cazul nostru, din perspectiva dezvoltării armonioase a personalității sale, făcând în așa fel încât să ameliorăm conduitele de risc atitudinal-comportamental, deci:

- Oferiți-i copilului o mare parte din timpul și înțelegerea dumneavoastră, jocul cu copilul și lectura sunt mult mai importante decât un mesaj bine făcut;
- Copilul are nevoie de experiențe noi și de comunicare permanentă, ceea ce îi oferă și asigură dezvoltarea spirituală;
- Oferiți-i copilului îngrijiri permanente, coerența iubitoare, ceea ce este de o importanță fundamentală pentru sănătatea sa spirituală, la fel cum alimentația corectă este esențială pentru sănătatea corpului;
- Copilul va fi stimulat să se joace singur sau cu alți copii, ceea ce îi permite: explorarea, imitația, construcția și creația;
- Părinții trebuie să-i dea copilului responsabilități din ce în ce mai mari, deoarece simțul responsabilității se dezvoltă prin activități practice;
- Fiecare copil este unic în felul său, astfel că părintele trebuie să-și adapteze comportamentul la caracteristicile acestuia;
- Atunci când nu suntem de acord cu comportamentul copilului, manifestarea dezaprobarii trebuie să țină cont de temperament, vârstă și capacitatea de înțelegere a copilului;
- Copilul nu trebuie amenințat cu pierderea dragostei sau cu abandonul, părinții pot respinge comportamentul copilului, dar nu-și pot respinge propriul copil;
- Părinții nu trebuie să aștepte recunoștință, deoarece copilul nu și-a solicitat nașterea.

Dacă analizăm cele menționate anterior, vom observa că este absolut necesar ca relația și comunicarea dintre părinte și copil să fie una care să manifeste:

- înțelegere,
- acceptare,
- optimism,
- cunoaștere,
- toleranță

in asa fel încat, ele:

- conduita,
- riscul,
- atitudinea

comportamentale să fie cele care să determine în timp puține stări (sau dacă se poate deloc) conflictuale.

Și cu toate acestea, datorită complexității vârstei copilăriei ( până la 12ani ) văzută și prin prisma achizițiilor acumulate în această perioadă cât și a oscilării valorilor umane privite prin prisma bio-psiho-socială pe care copilul o trăiește , conduita sa manifestată în timp , prin atitudine și comportament , poate la un moment dat să surprindă identitatea sa de risc , determinând noi abordări ce apar pe un fond al non-valorilor .

În acest moment , „valori” ca :

- 1- iritabilitatea ( comportament certăreț) ;
- 2- dezinteresul ( în special față de școală ) ;
- 3- nerespectarea unor reguli ;
- 4- negativismul ;
- 5- lipsa de respect ( impolitețea ) ;
- 6- refuzul ;
- 7- izolarea ( lipsa de comunicare și relaționare ) ;

se regăsesc ca „teme” ale poveștilor terapeutice venite ca modalitate de conștientizare la această vârstă , a riscului conduitei de risc și-a atitudinii comportamentale .

Din punct de vedere metodologic , ne vom rezuma la următoarele povești terapeutice , Pașca MD (2008) și anume : (se va face corepondența între ierarhizare și poveste

### 1.Povestea ariciului Pogonici

a)-indicații terapeutice :

- comportament certăreț ;
- iritabilitate ;

b)-efecte dorite :

- reducerea agresivității interpersonale

Într -o pădure trăia un arici care obișnuia să rupă flori și să le strivească . Într-o zi , o căprioară îl văzu rupând flori și-l întrebă de ce face acest lucru . Pogonici simți cum îl cuprinse supărarea .

-Vezi-ți de treaba ta , că mă superi , zise ariciul .

-Dar nu e bine să rupi flori degeaba , că nu ți-au făcut nici un rău , îi răspunde căprioara .

Ariciul plecă mai departe . La marginea lacului văzu un iepuraș care dormea . Ariciul începu să fluiere tare :

-Hei , nu vezi că dorm ? strigă iepurașul supărat .

-Puțin îmi pasă , zise ariciul și plecă mai departe .

Zilele care urmau trecură la fel . Cu fiecare zi , ariciul Pogonici se simțea tot mai singur pentru că nimeni nu mai voia să se joace cu el .

Într-o seară , în timp ce se întorcea acasă , ariciul căzu într-o groapă . Zadarnic strigă după ajutor , pentru că nimeni nu veni .

### 2. Povestea lui Bibi

a)-indicații terapeutice

- dezinteres ;
- dificultăți școlare ;

b)-efecte dorite :

- înțelegerea importanței școlii ;
- prevenirea abandonului școlar ;
- responsabilizarea elevilor față de rezultatele școlare ;

Bibi era un pui de leu foarte drăgălaș . Pe el nu-l interesau sfaturile tatălui său , care voia să-l învețe tactica vânătorii , pescuitului și a apărării de alte animale , pentru că jungla era periculoasă , fie și numai dacă te rătăceai în ea . În timp ce frații săi învățau aceste lecții de viață , Bibi stătea toată ziua la soare , se bronza sau se strâmba cu maimuțele și se întrecea la înot cu broaștele .

Într-o zi , Bibi a fost atacat de un tigru și , cum el lipsise în ziua în care tatăl său îi învățase cum să facă față acestui pericol , nu a știut ce să facă .

Speriat de moarte , și-a strigat din toată puterea frații și surorile , care l-au salvat în ultima clipă . Bibi s-a hotărât atunci să-și viziteze tatăl și să-l roage să-l învețe tot ce consideră că iar fi necesar . El a promis că va munci de două ori mai mult pentru a recupera timpul pierdut . Tatăl a acceptat și Bibi a făcut progrese foarte rapid .

După mai mulți ani , i-a succedat tatălui său la tron . În calitate de rege al animalelor , le-a explicat copiilor importanța cunoașterii pentru învingerea greutăților vieții .

### 3) Povestea lui Lapinot

a)- indicații terapeutice :

- nerespectarea regulilor din interiorul unui grup ;

b)-efecte dorite :

- favorizarea unei mai bune discipline în clasă sau acasă ;

Lapinot era un iepuraș tare distrat , care întotdeauna își deranja colegii în clasă . La școală se agița de coama leului , îi dădea șuturi șoricelului sau trăgea de coadă maimuța .

În clasa sa erau un urs și o cămilă care îl găseau comic și care făceau ca el , dar celelalte animale îl găseau nesuferit și nu se jucau cu el .

Într-o zi , Lapinot a vrut să se joace cu girafa , dar aceasta i-a zis :

-Nu vreau să mă joc cu tine pentru că tu mă lovești tot timpul și mă deranjezi când lucrez . Mă voi juca cu tine când vei merita .

Lapinot i-a răspuns girafei :

-Puțin îmi pasă că nu vrei să te joci cu mine !

În sinea sa , Lapinot s-a simțit trist și supărat . Atunci și-a zis : „Aș vrea să am mulți prieteni cu care să mă joc toată ziua . M-am săturat ca toată lumea să se plângă de mine ” .

Ce credeți că ar putea face Lapinot pentru a câștiga încrederea girafei și a deveni prietenul ei ?

### 4) Povestea piticului care nu vrea nimic

a)-indicații terapeutice :

- negativism ;
- lipsă de implicare în activitate ;
- socializare nevăzută ;

b)-efecte dorite :

- înțelegerea noțiunii de colaborare și acceptare ;

Într-o casă în pădurea îndepărtată , trăia o familie formată din : tată , mamă și fiică. Fetița se obișnuise să spună „nu” la toate solicitările pe care i le adresau părinții . Dacă mama o ruga să facă ceva , fetița o refuza imediat , spunând că nu-și murdărește mâinile sau că nu are chef să se ridice din pat la ora aceea .

Și azi așa , mâine așa , fetița i-a adus la disperare pe părinții săi , încât mama l-a rugat pe spiritul pădurii să o ajute . Acesta , înduioșat de rugămințile repetate ale femeii , luă înfățișarea unui pitic simpatic și se ascunsese în plețele fetiței .

La ora mesei , mama o strigă pe fetiță spunându-i că i-a pregătit prăjitra ei preferată . Bucuroasă , fetița vru să răspundă chemării mamei , dar simți că nu mai poate scoate niciun sunet din gură , cu excepția unui „nu” răgușit . Situația se repeta ori de câte ori voia să spună „da” , din gura sa ieșea „nu” .

Tocmai când se simțea mai disperată , piticul îi apărui înaintea și îi zise : „NU te speria , eu sunt piticul care te ajută să zici „nu” . Pentru că ai zis de prea multe ori „nu” , m-am gândit că vrei să stau permanent cu tine ” .

-Ce prostie !zise fetița . Eu vreau să pot spune și „da” atunci când îmi place ceva .

-Atunci trebuie să înveți să spui și „da” . Dacă vei continua să spui „da” numai când îți convine , vei rămâne blocată în această situație . Este important să îți cont și de dorințele celorlalți , mai zise piticul .

Fetița a înțeles vorbele piticului și de atunci , nu a mai abuzat de „nu” .

## 5) Norul și Soarele

a)-indicații terapeutice :

-lipsa de respect ;

-impolitețea ;

b)-efecte dorite :

-renunțarea la obiceiul cuiva de a se bate cu altcineva ;

Se spune că odată băiatul cel mic și cuminte al Vântului se plimba liniștit prin văzduh . O zarvă puternică îl făcu să rămână nemișcat . Soarele și un nor se certau de zor :

-Numai tu ești de vină!Mi-ai dat cu o rază în ochi și m-ai trezit din somn! striga Norul .

-Ba nu ! Tu ești vinovat !Mi-ai acoperit fața ! striga și mai puternic Soarele .

-Tu ești !pentru că , în loc să-ți ceri scuze ,mi-ai scos limba și te-ai strâmbat.

-Nici tu nu ți-ai cerut scuze . Mi-ai întors spatele și mi-ai acoperit chipul . Micul vânt a vrut să intervină , să-i potolească . Dar ... în zadar . Cine să-l asculte ?

Din ziua aceea Soarele și Norul au devenit dușmani . De câte ori aveau ocazia , își făceau rău unul celuilalt și se certau . Toate lumea știa că Norul , când plânge , înseamnă că Soarele l-a lovit cu o rază în ochi , iar când Soarele era acoperit de nori însemna că acesta s-a răzbunat .

Și , cu toate acestea , vântul cel mic este cel mai perseverent , căci , știindu-i și buni pe cei doi , nu se va lăsa până n-o să-i împace . A spus cineva că nu se poate ? Nu cred , pentru că știu că atunci când vântul promite ceva , îndeplinește cele promise .

În același context , al mesajului poveștii terapeutice , Peseschkian N (2005) îl întâlnim și sub forma :

## 6) Cuiburile murdare

O porumbiță își schimbase mereu cuibul . Mirosul puternic pe care îl făceau cuiburile în timp , era insuportabil pentru ea . Se plânse de asta cu amărăciune , în timp ce vorbea cu o porumbiță plină cu experiență , bătrână și înțeleaptă . Aceasta din urmă dăduse de câteva ori din cap și zise :

„Nu schimbi nimic schimbându-ți cuibul tot timpul . Mirosul care te deranjează nu vine de la cuiburi , ci de la tine !

### 7) Dă-i mâna ta !

Un om se scufundase într-o mlaștină în partea de nord a Persiei . Numai capul îi mai ieșea încă din mocirlă . Striga din toate puterile după ajutor . Curând se adună o mulțime de oameni la locul accidentului . Unul se hotărî să încerce să îl salveze pe bietul om .

„Dă-mi mâna , îi strigă . Te scot eu din mlaștină ” . Dar cel vârat în noroi continua doar să strige după ajutor și nu făcea nimic să-i îngăduie celui alt să-l ajute .

„ Dă-mi mâna ” , îi ceru omul de mai multe ori . Dar răspunsul era mereu doar un strigăt jalnic după ajutor . Atunci , altcineva se apropie și spuse : „Nu vezi că nu îți va da mâna niciodată ? Trebuie ca tu să îi dai mâna ta. Atunci îl vei putea salva !” .

Folosită ca terapie în acest context și ținând cont de procedurile sale de aplicare specifice , povestea terapeutică ajută la ameliorarea conduitei de risc atitudinal –comportamental , determinând în timp , noi abordări și conduite ale valorii umane , având ca actor social , copilul în perspectiva dezvoltării sale armonioase și sănătoase din punct de vedere moral .

### BIBLIOGRAPHY

- 1.Paşca MD (2008)-Povestea terapeutică , ediția a-II-a, Ed.V Integral , București .
2. Pașca MD și Tia T (2007)-Psihologie și consiliere pastorală , Ed.Reîntregirea , Alba Iulia .
- 3.Peseschkian N(2005)-Povești orientale ca instrumente de psihoterapie, Ed. Trei , București .
- 4.Sillamy N(1996)-Dicționar de psihologie –Larousse-Ed.Univers enciclopedic , București .